

Fókuszban az asztrofotós: Potyó Imre

Ladányi Tamás, 2016. 12. 12.

A kreatív kompozíciókban a természet rejtett értékei jelennek meg a csillagos ég kulisszája előtt.

A rigó hálósobája

Az elmúlt hónapokban rangos hazai és nemzetközi elismeréseket szerezte. Melyek voltak ezek és melyikre vagy a legbüszkébb?

Nagy örömmre szolgál, hogy az utóbbi időszakban számos dobogós és kiemelt sikerem volt a legrangosabb hazai és nemzetközi természetfotós pályázatokon. A természetfotósok egy része azt vallja, hogy nincs értelme versenyezni, és aki ezt teszi, az csak a sikerre hajt. Szerintem nincs igazuk. Ez a szakmai visszajelzésen túl azért is fontos, mert ha bekerülünk a rangos pályázatok legjobb képeiből rendezett kiállítására vagy albumába, akkor alkotásainkat több millió ember tekintheti meg szerte a világon. A közönség a képek előtt állva elcsodálkozhat, elmélázhat természeti környezetünk nagyszerűségén, változatosságán, báján vagy éppen vadságán. Ezért is pályázom. Mekkora öröm, ha a fotóim bejárhatják a világot!

Legutóbb [Az Év Természetfotója Magyarország 2016](#) megmérettetésére nyolc képpel sikerült bekerülnöm, amelyből kettő első, egy pedig második díjat kapott. A világ legrangosabb természetfotós versenyén, a BBC Wildlife Photographer of the Year 2016-on, két fotóm nyert különdíjat, és egy vándorkiállítás keretében összesen hat kontinens hatvan nagyvárosába jutnak majd el, és akár ötven millió ember láthatja az én képeimet is. A 2016-os

Sony World Photography Awards világpályázat Magyar Nemzeti Díjának nyertese is lettem, 2015-ben pedig a hazai nemzeti parkok természeti értékeinek népszerűsítését célul kitűző, tíz hónapot átívelő Varázslatos Magyarország pályázat fődíját nyertem meg.

Bár nem vagy kimondottan asztrofotós, újabb képeiden fontos szerepet kapnak a csillagok is. Miért fordult az érdeklődésed az ég felé is?

Legkedvesebb témáim azok a különös hangulatok, érdekes kompozíciók, amelyeket többnyire a kékóra és az éjszaka fényeiben örökíték meg. Mindig keresem az újat. A különleges hangulatok rabja vagyok, így gyakran hosszasan kísérletezek egy-egy izgalmasabb téma kidolgozásán. Az alkonyati erdő izgalmas képi világa, a „kékóra” fényei például mindig elvarázsolnak, ezért a fotós témáim egy részét ebben az időszakban örökítem meg. Naplemente előtt érkezem a helyszínre, amikor a többi természetfotós már hazafelé igyekszik. Keresem a megfelelő perspektívát, szép lassan telítődöm a hangulattal, majd ahogy elkezd sötétedni, egészen különös miliő jön létre: sziluettek, kékes árnyalatok, a hosszabb expozíció miatti szellemszerű bemozdulások. A kékórás fotózások nagyon sokszor átcsúsznak a teljes sötétségbe, ilyenkor a csillagos égbolt alatt komponálok. A békák mozgását, a hosszú expozícióval megjelenített „villámszóró csíkhúzó” szellemcsigákat, lepkéket, dunavirágokat és spórafelhőt pöfékelő gombákat a sötét háttér, vagy a csillagos égbolt kiexponálásával és különféle színhőmérsékletű zseblámpákkal láttatom. Az éjszakai erdő rendkívül izgalmas; olyan élőlényeket láthatunk, amelyek nappal nem mozognak. A fényt mi irányítjuk, árnyékokat, absztrakciókat hozhatunk létre. Az intenzív sötétség feszültté teszi a fotóst, és ezek az érzések megjelennek az elkészült alkotásokon is, a csillagok pedig gyönyörűen pettyezik a képet, messze repítenek.

Másfél perc

Nekem az egyik személyes kedvencem tőled „A rigó hálósobája” című fotó, ami első lett Az Év Természetfotósa versenyen a Napnyugtától napkeltéig kategóriában. Milyen élményeid fűződnek ehhez a képhez?

Régi elképzelésem volt, hogy énekesmadarakat fotózzak csillagokkal. A gödi Duna-szakaszon

néhány éve kialakítottam egy naplementére tájolt ellenfényes madár lest, ahonnan sokszor csak sötétedéskor távozom. Egy ilyen hazafelé tartó séta során találtam rá 2016 januárjában egy feketerigó éjszakázó helyére az ártéren. Többször meglátogattam és fotóztam a madarat. Az említett kompozíció a nyolcadik estén készült. Ennél a képnél hosszabb expozícióval érzékeltetem a rigó éjszakáját: először egy rövid villanással megfestettem a madarat, majd sok két perces felvétel következett. Összesen egy órás expozícióval sikerült a csillagos égboltot is megfelelően „elforgatva” megjelenítenem. A halk neszezésem egyszer sem zavarta meg a madarat, nem figyelt rám. Csak időnként mozgolódott és nyitotta fel a szemét, például erősebb szellőkések hatására, vagy amikor a közelben, a fagyott avarszőnyegen egy róka ólálkodott. Fantasztikus hangulatú és panorámájú hálószeroban bóbiskolhatott, aminek megörökítése egyik legerőteljesebb témám volt. Külön érdekesség, hogy ugyanitt a rigótól kb. három méterre, mélyen a növényi szálak között, egy apró ökörszem is tanyázott. Ezeken az estéken nemcsak fotós élményekkel, hanem sosem tapasztalt ornitológiai megfigyelésekkel is gazdagodhattam.

A „Csillagtánc” című alkotásod a kérészek útját ábrázolja a csillagos háttér előtt. Milyen technikai megoldással készült ez a kompozíció?

A védett dunavirág (*Ephoron virgo*) több évtizednyi szünet után a közelmúltban ismét „virágba borította” a Duna egyes szakaszait, így augusztusi milliós tömegrajzásukat már nem csak a Rábán, a Felső-Tiszán és egyéb mellékfolyókban, hanem a Dunán is újra megcsodálhatjuk. Én először 2012-ben találkoztam ezzel a kérészfajjal, fotózásuk pedig az egyik legizgalmasabb téma, amit valaha megtapasztaltam. A tavalyi szezomban tizenkét estén kerestük a dunavirágok selyemútját: a Rába csöndes, csillagos kanyarulataiban, a Duna széles főágánál Gödön és a Duna szentendrei szakaszának szűkebb, kavicsos partjain. A „Csillagtánc” esti rajzásukat mutatja be a Rába egyik sötét kanyarulatában. Az első rovarok mindig sötétedés után jelennek meg, majd egyre többen „táncolnak” a vízfelszín felett. Az ezután kialakuló sűrű rovarfelhőkben csodálatos élmény fényképezni. A művészi hatású kép térdig a vízbe gázolva készült el. Állványt és nagylátószögű objektívet, valamint gépen belüli multiexpozíciót használtam: az első képen a rovarokra állítottam az élességet és vakuztam egy zseblámpa fénye emellett, a második kockánál pedig a csillagokra tekertem az élességet és hosszabban exponáltam. A hosszabb expozíció és a vakuderítés lehetővé tette a kérészek és az égbolt csillagainak együttes beexponálását, ezért a kép jól szemlélteti esti rajzásuk hangulatát. Ha lehunyjuk szemünket, a dunavirágok selyemfonallal írt bámulatos röpképe még sokáig elkísér minket. Repülésük azonban korántsem zavartalan. Az MTA ÖK Duna-kutató Intézetének és az ELTE Környezetoptika Laboratóriumának szakértői 2012 és 2016 között végzett terepi megfigyeléseik során bebizonyították, hogy a dunavirág sötétedés utáni tömegrajzását nagymértékben befolyásolják a folyó felett átívelő hidak és a part menti épületek fényei. Ez egy olyan összetett ökológiai csapdát jelent, ahol a hagyományos ökológiai fényszennyezés és a közelmúltban felfedezett poláros fényszennyezés egymás hatását erősítve hat természetes viselkedésükre. A kérészek a hidak aszfaltútjáig érő csóvákat alakítanak ki a lámpáknál, végül pedig a számukra vizet utánczó aszfaltra petéznek, pusztulásukat okozva ezzel. A kutatók egy speciális fénysorompó beüzemelésében látják a megoldást, amely a víz felett tartaná a kérészeket, miáltal petéik a folyóvízbe süllyedhetnének.

Csillagtánc

Milyen helyszíneket keresel fel legszívesebben?

Kedvenc fotós helyszíneim a Börzsöny és a lakóhelyem közelében fekvő gödi hullámtér. A Börzsöny jelenti a hatalmas zárt erdőket, a mély és sötét szurdokvölgyeket, a rejtett bányajáratokban telelő páracseppekkel csillogó lepkéket és denevéreket, a legszebb kilátópontokat a felhők felett, a legsötétebb csillagos éjszakában mozgó békákat, megannyi varázslatos és megunhatatlan, csak a hegységre jellemző ritka csodát, valamint a testi-lelki felüdülést. A gödi ártér pedig a vizes élőhelyeket, a naplemente fényhullámain a Duna-parton, az alkonyatban kórusként zengő madárdalt, a sűrű borostyánlevelek között éjszakázó madarakat, az éjszaka sötétjében a fatörzseken rohangáló hosszúlábú kaszaspókokat, csúszómászó puhatestűeket és a könnyen megközelíthető és emiatt tökéletesíthető legizgalmasabb fotóstémákat.

Nászéjszaka

Hogyan kapcsolódik a végzettséged és a munkád a fotózáshoz?

Természetfotós tevékenységem előtt, már gyermekkoromban érdeklődtem a természet iránt. Korábban elsősorban a távcsöves terepi madármegfigyelés, valamint a túrázás vonzott, ezért hamar tagja lettem a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek, és különböző madártani felmérésekben vettem részt a Börzsönyben és a Duna mentén. Egyetemre Szegedre jártam, környezettudományi szakon, természetvédelmi szakirányon végeztem, később az MTA ÖK Duna-kutató Intézet segédmunkatársa voltam, jelenleg pedig az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetben dolgozom. Elmondhatom, hogy a természet, illetve a természettudományos szemlélet mindig is az életem része volt, de igazán elkötelezett természetfotósként csak néhány éve tevékenykedem. Fontosnak tartom a szemléletformálást, ezért az iskolákban, a jeles napokon, a művelődési házakban, a fotós klubokban és az egyéb rendezvényeken tartott előadásaimon előszeretettel mesélek az adott élőlény viselkedéséről, a különféle témák tudományos hátteréről, így ezek a látványos prezentációk egyben ismeretterjesztő előadások is lesznek. Szerintem igazán kiemelkedő természetfotóssá csak az válhat, aki nemcsak szereti, hanem belemélyed egy-egy témába. Mint fotográfus, tagja vagyok a Nimród Fotóklubnak és a Magyar Természetfotósok Szövetségének, a naturArtnak is.

Portré a fotográfusról

Mi a személyes ars poeticád és mire koncentrálsz majd a jövőben?

A természetfotózás számomra egy életforma, egy belső tűz és egy készítés. Emellett fontosnak tartom a tudatformálást, ezért alkotásaimmal az életünket körülvevő, de sokszor mégis „láthatatlan” csodákat szeretném láttatni. Jelenleg a hibernálódott kis patkósdenevérek és az enyhébb téli estéken rajzó kis téliaraszoló lepkék újszerű megörökítésén dolgozom, valamint a közelgő tavaszi fotós témákon is egyre gyakrabban gondolkozom: hogyan lehetne a téli dermedésből frissen ébredt barna varangyokat, az erdei és gyepi békákat további, szokatlan perspektívából bemutatni.

Potyó Imre képeit megcsodálhatják a [fotográfus weboldalon](#).

Az interjút készítette: Ladányi Tamás – www.astrophoto.hu